

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ಪಂಚಾಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

|| ಪಂಚಾಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||

ಶ್ರೀರಾಮಂ ಪ್ರತ್ಯಯೋಧ್ಯಾಂ ಗತ್ವಾ ರಾಜ್ಯಗ್ರಹಣಾರ್ಥಂ ಭರತಸ್ಯಾನುರೋಧಃ,
ಜೀವನಸ್ಯಾನಿತ್ಯತಾಂ ನಿರೂಪಯತಃ ಶ್ರೀರಾಮಸ್ಯ “ಪಿತೃನಿಧನಹೇತೋಃ ಶೋಕೋ
ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ” ಇತಿ ಭರತಂ ಪ್ರತ್ಯುಪದೇಶಸ್ತಥಾ ಶ್ರೀರಾಮೇಣ
ಪಿತುರಾಜ್ಞಾಪಾಲನಾರ್ಥಮೇವ ರಾಜ್ಯಮಗೃಹೀತ್ವಾ ವನವಾಸಾಯೈವ
ಸ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯಪ್ರಕಟನಂ

ತತಃ ಪುರುಷಸಿಂಹಾನಾಂ ವೃತಾನಾಂ ತ್ರೈಃ ಸುಹೃದ್ಗಣೈಃ |
ಶೋಚತಾಮೇವ ರಜನೀ ದುಃಖೇನ ವ್ಯತ್ಯವರ್ತತ || 2.105.1 ||

ರಜನ್ಯಾಂ ಸುಪ್ರಭಾತಾಯಾಂ ಭ್ರಾತರಸ್ತೇ ಸುಹೃದ್ವೃತಾಃ |
ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಂ ಹತಂ ಜಪ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ ರಾಮಮುಪಾಗಮನ್ || 2.105.2 ||

ತೂಷ್ಟೀಂ ತೇ ಸಮುಪಾಸೀನಾ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕಿಂಚಿದಬ್ರವೀತ್ |
ಭರತಸ್ತು ಸುಹೃನ್ಮಧ್ಯೇ ರಾಮಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || 2.105.3 ||

ಸಾಂತ್ವಿತಾ ಮಾಮಿಕಾ ಮಾತಾ ದತ್ತಂ ರಾಜ್ಯಮಿದಂ ಮಮ |
ತದ್ ದದಾಮಿ ತವೈವಾಹಂ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಂ || 2.105.4 ||

ಮಹತೇವಾಂಬುವೇಗೇನ ಭಿನ್ನಃ ಸೇತುರ್ಜಲಾಗಮೇ |
ದುರಾವರಂ ತ್ವದನ್ಯೇನ ರಾಜ್ಯಖಂಡಮಿದಂ ಮಹತ್ || 2.105.5 ||

ಗತಿಂ ಖರ ಇವಾಶ್ವಸ್ಯ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಸ್ಯೇವ ಪತತ್ರಿಣಃ |
ಅನುಗಂತುಂ ನ ಶಕ್ತಿರ್ಮೇ ಗತಿಂ ತವ ಮಹೀಪತೇ || 2.105.6 ||

ಸುಜೀವಂ ನಿತ್ಯಶಸ್ತಸ್ಯ ಯಃ ಪರೈರುಪಜೀವ್ಯತೇ |
ರಾಮ ತೇನ ತು ದುರ್ಜೀವಂ ಯಃ ಪರಾನುಪಜೀವತಿ || 2.105.7 ||

ಯಥಾ ತು ರೋಪಿತೋ ವೃಕ್ಷಃ ಪುರುಷೇಣ ವಿವರ್ಧಿತಃ |
ಹ್ರಸ್ವಕೇನ ದುರಾರೋಹೋ ರೂಢಸ್ಕಂಧೋ ಮಹಾದ್ರುಮಃ || 2.105.8 ||

ಸ ಯದಾ ಪುಷ್ಪಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ಫಲಾನಿ ನ ವಿದರ್ಶಯೇತ್ |
ಸ ತಾಂ ನಾನುಭವೇತ್ ಪ್ರೀತಿಂ ಯಸ್ಯ ಹೇತೋಃ ಪ್ರರೋಪಿತಃ || 2.105.9 ||

ಏಷೋಪಮಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ತದರ್ಥಂ ವೇತ್ತುಮರ್ಹಸಿ |
ಯತ್ರ ತ್ವಮಸ್ಮಾನ್ ವೃಷಭೋ ಭರ್ತಾ ಭೃತ್ಯಾನ್ ನ ಶಾಧಿ ಹಿ || 2.105.10 ||

ಶ್ರೇಣಯಸ್ತ್ವಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಪಶ್ಯಂತ್ವಾಗ್ರ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ |
ಪ್ರತಪಂತಮಿವಾದಿತ್ಯಂ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಿತಮರಿಂದಮಂ || 2.105.11 ||

ತಥಾನುಯಾನೇ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಮತ್ತಾ ನರ್ಧಂತು ಕುಂಜರಾಃ |
ಅಂತಃಪುರಗತಾ ನಾಯೋರ್ ನಂದಂತು ಸುಸಮಾಹಿತಾಃ || 2.105.12 ||

ತಸ್ಯ ಸಾಧ್ವನುಮನ್ಯಂತ ನಾಗರಾ ವಿವಿಧಾ ಜನಾಃ |
ಭರತಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಮಂ ಪ್ರತ್ಯನುಯಾಚತಃ || 2.105.13 ||

ತಮೇವಂ ದುಃಖಿತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವಿಲಪಂತಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ |
ರಾಮಃ ಕೃತಾತ್ಮಾ ಭರತಂ ಸಮಾಶ್ವಾಸಯದಾತ್ಮವಾನ್ || 2.105.14 ||

ನಾತ್ಮನಃ ಕಾಮಕಾರೋ ಹಿ ಪುರುಷೋಽಯಮನೀಶ್ವರಃ |
ಇತಶ್ಚೇತರತಶ್ಚೈನಂ ಕೃತಾಂತಃ ಪರಿಕರ್ಷತಿ || 2.105.15 ||

ಸರ್ವೇ ಕ್ಷಯಾಂತಾ ನಿಚಯಾಃ ಪತನಾಂತಾಃ ಸಮುಚ್ಛಯಾಃ |
ಸಂಯೋಗಾ ವಿಪ್ರಯೋಗಾಂತಾ ಮರಣಾಂತಂ ಚ ಜೀವಿತಂ || 2.105.16 ||

ಯಥಾ ಫಲಾನಾಂ ಪಕ್ಷಾನಾಂ ನಾನ್ಯತ್ರ ಪತನಾದ್ ಭಯಂ |
ಏವಂ ನರಸ್ಯ ಜಾತಸ್ಯ ನಾನ್ಯತ್ರ ಮರಣಾದ್ ಭಯಂ || 2.105.17 ||

ಯಥಾಽಽಗಾರಂ ದೃಢಸ್ಥೂಣಂ ಜೀರ್ಣಂ ಭೂತ್ವೋಪಸೀದತಿ |
ತಥಾವಸೀದಂತಿ ನರಾ ಜರಾಮೃತ್ಯುವಶಂಗತಾಃ || 2.105.18 ||

ಅತ್ಯೇತಿ ರಜನೀ ಯಾ ತು ಸಾ ನ ಪ್ರತಿನಿವರ್ತತೇ |
ಯಾತ್ಯೇವ ಯಮುನಾ ಪೂರ್ಣಂ ಸಮುದ್ರಮುದಕಾರ್ಣವಂ || 2.105.19 ||

ಅಹೋರಾತ್ರಾಣಿ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಮಿಹ |
ಆಯೂಂಷಿ ಕ್ಷಪಯಂತ್ಯಾಶು ಗ್ರೀಷ್ಠೇ ಜಲಮಿವಾಂಶವಃ || 2.105.20 ||

ಆತ್ಮಾನಮನುಶೋಚ ತ್ವಂ ಕಿಮನ್ಯಮನುಶೋಚಸಿ |
ಆಯುಸ್ತು ಹೀಯತೇ ಯಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಗತಸ್ಯ ಚ || 2.105.21 ||

ಸಹೈವ ಮೃತ್ಯುರ್ವ್ರಜತಿ ಸಹ ಮೃತ್ಯುರ್ನಿಷೀದತಿ |
ಗತ್ವಾ ಸುದೀರ್ಘಮಧ್ವಾನಂ ಸಹ ಮೃತ್ಯುರ್ನಿವರ್ತತೇ || 2.105.22 ||

ಗಾತ್ರೇಷು ವಲಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಶ್ವೇತಾಶ್ಚೈವ ಶಿರೋರುಹಾಃ |
ಜರಯಾ ಪುರುಷೋ ಜೀರ್ಣಃ ಕಿಂ ಹಿ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಭಾವಯೇತ್ || 2.105.23 ||

ನಂದಂತ್ಯುದಿತ ಆದಿತ್ಯೇ ನಂದಂತ್ಯಸ್ತಮಿತೇಽಹನಿ |
ಆತ್ಮನೋ ನಾವಬುದ್ಧಂತೇ ಮನುಷ್ಯಾ ಜೀವಿತಕ್ಷಯಂ || 2.105.24 ||

ಹೃಷ್ಯಂತ್ಯುತುಮುಖಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನವಂ ನವಮಿವಾಗತಂ |
ಋತೂನಾಂ ಪರಿವರ್ತೇನ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಸಂಕ್ಷಯಃ || 2.105.25 ||

ಯಥಾ ಕಾಷ್ಠಂ ಚ ಕಾಷ್ಠಂ ಚ ಸಮೇಯಾತಾಂ ಮಹಾರ್ಣವೇ |
ಸಮೇತ್ಯ ತು ವ್ಯಪೇಯಾತಾಂ ಕಾಲಮಾಸಾದ್ಯ ಕಂಚನ || 2.105.26 ||

ಏವಂ ಭಾರ್ಯಾಶ್ಚ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಜ್ಞಾತಯಶ್ಚ ವಸೂನಿ ಚ |
ಸಮೇತ್ಯ ವ್ಯವಧಾವಂತಿ ಧ್ರುವೋ ಹ್ಯೇಷಾಂ ವಿನಾಭವಃ || 2.105.27 ||

ನಾತ್ರ ಕಶ್ಚಿದ್ ಯಥಾಭಾವಂ ಪ್ರಾಣೀ ಸಮತಿವರ್ತತೇ |
ತೇನ ತಸ್ಮಿನ್ ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಪ್ರೇತಸ್ಯಾಸ್ಯನುಶೋಚತಃ || 2.105.28 ||

ಯಥಾ ಹಿ ಸಾರ್ಥಂ ಗಚ್ಛಂತಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪಥಿ ಸ್ಥಿತಃ |
ಅಹಮಪ್ಯಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಪೃಷ್ಠತೋ ಭವತಾಮಿತಿ || 2.105.29 ||

ಏವಂ ಪೂರ್ವೈರ್ಗತೋ ಮಾರ್ಗಃ ಪಿತೃಪೈತಾಮಹೈರ್ಧ್ರವಃ |
ತಮಾಪನ್ನಃ ಕಥಂ ಶೋಚೇದ್ ಯಸ್ಯ ನಾಸ್ತಿ ವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ || 2.105.30 ||

ವಯಸಃ ಪತಮಾನಸ್ಯ ಸ್ತ್ರೋತಸೋ ವಾನಿವರ್ತಿನಃ |
ಆತ್ಮಾ ಸುಖೇ ನಿಯೋಕ್ತವ್ಯಃ ಸುಖಭಾಜಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ || 2.105.31 ||

ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸುಶುಭೈಃ ಕೃತ್ಸೈಃ ಕ್ರತುಭಿಶ್ಚಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ |
ಧೂತವಾಪೋ ಗತಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಪಿತಾ ನಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ || 2.105.32 ||

ಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಭರಣಾತ್ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪರಿಪಾಲನಾತ್ |
ಅರ್ಥಾದಾನಾಚ್ಚ ಧರ್ಮೇಣ ಪಿತಾ ನಸ್ತ್ರಿದಿವಂ ಗತಃ || 2.105.33 ||

ಕರ್ಮಭಿಸ್ತು ಶುಭೈರಿಷ್ಟೈಃ ಕ್ರತುಭಿಶ್ಚಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ |
ಸ್ವರ್ಗಂ ದಶರಥಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪಿತಾ ನಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ || 2.105.34 ||

ಇಷ್ಟ್ವಾ ಬಹುವಿದ್ಯೈರ್ಜ್ಞೈರ್ಭೋಗಾಂಶ್ಚಾವಾಪ್ಯ ಪುಷ್ಕಲಾನ್ |
ಉತ್ತಮಂ ಚಾಯುರಾಸಾದ್ಯ ಸ್ವರ್ಗತಃ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ || 2.105.35 ||

ಆಯುರುತ್ತಮಮಾಸಾದ್ಯ ಭೋಗಾನಪಿ ಚ ರಾಘವಃ |
ನ ಸ ಶೋಚ್ಯಃ ಪಿತಾ ತಾತ ಸ್ವರ್ಗತಃ ಸತ್ಕೃತಃ ಸತಾಂ || 2.105.36 ||

ಸ ಜೀರ್ಣಮಾನುಷಂ ದೇಹಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪಿತಾ ಹಿ ನಃ |
ದೈವೀಮೃದ್ಧಿಮನುಪ್ರಾಪ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಿಹಾರಿಣೀಂ || 2.105.37 ||

ತಂ ತು ನೈವಂವಿಧಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ |
ತ್ವದ್ವಿಧೋ ಮದ್ವಿಧಶ್ಚಾಪಿ ಶ್ರುತವಾನ್ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತರಃ || 2.105.38 ||

ಏತೇ ಬಹುವಿಧಾಃ ಶೋಕಾ ವಿಲಾಪರುದಿತೇ ತದಾ |
ವರ್ಜನೀಯಾ ಹಿ ಧೀರೇಣ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಸು ಧೀಮತಾ || 2.105.39 ||

ಸ ಸ್ವಸ್ಥೋ ಭವ ಮಾ ಶೋಕೋ ಯಾತ್ವಾ ಚಾವಸ ತಾಂ ಪುರೀಂ |
ತಥಾ ಪಿತ್ರಾ ನಿಯುಕ್ತೋಽಸಿ ವಶಿನಾ ವದತಾಂ ವರ || 2.105.40 ||

ಯತ್ರಾಹಮಪಿ ತೇನೈವ ನಿಯುಕ್ತಃ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾ |
ತತ್ರೈವಾಹಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಿತುರಾರ್ಯಸ್ಯ ಶಾಸನಂ || 2.105.41 ||

ನ ಮಯಾ ಶಾಸನಂ ತಸ್ಯ ತ್ಯಕ್ತುಂ ನ್ಯಾಯ್ಯಮರಿಂದಮ |
ಸ ತ್ವಯಾಪಿ ಸದಾ ಮಾನ್ಯಃ ಸ ವೈ ಬಂಧುಃ ಸ ನಃ ಪಿತಾ || 2.105.42 ||

ತದ್ ವಚಃ ಪಿತುರೇವಾಹಂ ಸಮ್ಮತಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಾಂ |
ಕರ್ಮಣಾ ಪಾಲಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವನವಾಸೇನ ರಾಘವ || 2.105.43 ||

ಧಾರ್ಮಿಕೇಣಾನ್ಯಶಂಸೇನ ನರೇಣ ಗುರುವರ್ತಿನಾ |
ಭವಿತವ್ಯಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪರಲೋಕಂ ಜಿಗೀಷತಾ || 2.105.44 ||

ಆತ್ಮಾನಮನುತಿಷ್ಠ ತ್ವಂ ಸ್ವಭಾವೇನ ನರರ್ಷಭ |
ನಿಶಾಮ್ಯ ತು ಶುಭಂ ವೃತ್ತಂ ಪಿತುರ್ದಶರಥಸ್ಯ ನಃ || 2.105.45 ||

ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಮಹಾತ್ಮಾ
ಪಿತುರ್ನಿದೇಶಪ್ರತಿಪಾಲನಾರ್ಥಂ |
ಯವೀಯಸಂ ಭ್ರಾತರಮರ್ಥವಚ್ಚ
ಪ್ರಭುರ್ಮುಹೂರ್ತಾದ್ ವಿರರಾಮ ರಾಮಃ || 2.105.46 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಪಂಚಾಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||